МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

НАУКОВИЙ ВІСНИК УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ISSN 2524-0609

Серія

ПЕДАГОГІКА
СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Збірник наукових праць

Випуск 2(49)

Ужгород – 2021

Науковий вісник Ужгородського університету.
Серія: «Педагогіка. Соціальна робота».
Випуск 2 (49) ’ 2021
− науково-практичний журнал у галузі педагогіки, в якому висвітлюються актуальні питання методології та історії педагогіки, теорії і практики навчання, теорії і практики виховання, теорії і методики професійної освіти, соціальної педагогіки, соціальної роботи, сучасних педагогічних технологій та інших галузей педагогічної науки.

Редакційна колегія
Головний редактор: Бартош Олена − кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)
Заступник головного редактора: Козубовська Ірина − доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)
Члени редколегії:
Воротникова Ірина − кандидат педагогічних наук, доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка (Україна)
Голоніч Ян − доктор філософії у галузі соціальної роботи, Університет Коменського в Братіславі (Словаччина)
Данко Дана − кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)
Канюк Олександра − кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)
Кузьма Ірина − кандидат педагогічних наук, Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)
Микитенко Наталія − доктор педагогічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)
Олексюк Наталія − доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)
Оросова Рената − доктор філософії у галузі педагогіки, Кошицький університет імені Павла Йозефа Шафарика (Словацька Республіка)
Попович Анна − кандидат соціологічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)
Розлуцька Галина − доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)
Сміла Йоанна − доктор філософії у галузі педагогіки, доцент, Університет імені Яна Кочановського в м.Кельце (Польща)
Сокол Мар’яна − доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.Горбачевського (Україна)
Станчак Ярослав − доктор філософії у галузі соціальної роботи, доцент, Університет Коменського в Братіславі (Словаччина)
Станчіене Далія Марія − доктор гуманітарних наук, професор, Клайпедський університет (Литва)
Ткаченко Павло − кандидат педагогічних наук, доцент, Житомирський національний агроекологічний університет (Україна)
Товканець Ганна − доктор педагогічних наук, професор, Мукачівський державний університет (Україна)
Товканець Оксана − кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)
Шандор Федір – доктор філософських наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)
Шемпрух Йоланта − доктор педагогічних наук, професор, Університет імені Яна Кохановського в м.Кельце (Польща)
Шишенко Інна − кандидат педагогічних наук, доцент, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (Україна)

Рецензенти:
Леврінц Маріанна − доктор педагогічних наук, доцент
Мешко Галина − доктор педагогічних наук, професор

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 р.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції Серія Зm №32 від 31 травня 2006 р.

Засновник і видавець:
Ужгородський національний університет,
Україна, 88000, м.Ужгород, пл.Народна, 3.
Видавництво: вул. Капітульна, 18;
e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Адреса редакції:
88017, м.Ужгород, вул.Університетська, 14,
факультет суспільних наук, кім.218
e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua
Сайт: http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua

Збірник наукових праць видається з березня 1998 р., виходить двічі на рік.

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р. (додаток 4) збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі педагогічних наук (011 − Освітні, педагогічні науки; 012 − Дошкільна освіта; 013 − Початкова освіта; 014 − Середня освіта (за предметними спеціальностями); 015 − Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 − Спеціальна освіта; 231 − Соціальна робота).

Збірник представлено у наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Google Scholar (США); Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (Україна); INDEX Copernicus − ICV 2019: 90.83 (Польща)

Рекомендовано до друку Вченою Радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 3
від 21 жовтня 2021 року

УДК 371; 378; 364
Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2021. Випуск 2 (49). 248 с.

© Ужгородський національний університет, 2021

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE UNIVERSITY
«UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»

SCIENTIFIC BULLETIN OF UZHHOROD UNIVERSITY

ISSN 2524-0609

Series

PEDAGOGY

SOCIAL WORK

Collection of Scientific Works

Issue 2 (49)

Uzhhorod – 2021

Scientific Bulletin of Uzhhorod University.
Series: «Pedagogy. Social Work».
Issue 2 (49) ' 2021

− is a scientific-practical journal in the field of pedagogy. Its main thematic areas are the current issues of: methodology and history of pedagogy, theory and practice of teaching, theory and practice of education, theory and methodology of professional education, social pedagogy, social work, modern pedagogical technologies and other areas of pedagogical science.

Editorial Board

Editor-in-Chief: Bartosh Olena − Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Deputy of Editor-in-Chief: Kozubovska Iryna − Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Members of the Editorial Board:

Vorotnykova Iryna − Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine)
Holonič Ján − Doctor of Philosophy in Social Work, Comenius University in Bratislava (Slovakia)
Danko Dana − Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Kanyuk Oleksandra − Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Kuzma Iryna − Candidate of Pedagogical Sciences, Ternopil Regional Municipal Institute of Postgraduate Pedagogical Education; Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ukraine)
Mykytenko Natalia − Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine)
Oleksiuk Natalia − Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ukraine)
Orosová Renáta − Doctor of Philosophy in Pedagogy, Pavol Jozef Šafárik University in Kosice (Slovakia)
Popovych Anna − Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Rozlutska Halyna − Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Smyła Joanna − Doctor of Philosophy in Pedagogy, Associate Professor, Jan Kochanowski University in Kielce (Poland)
Sokol Mariana − Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, I.Ya. Horbachevsky Ternopil National Medical University (Ukraine)
Stančiak Jaroslav − Doctor of Philosophy in Social Work, Associate Professor, Comenius University in Bratislava (Slovakia)
Stanciene Dalia Marija − Doctor of Humanities, Professor, Klaipeda University (Lithuania)
Tkachenko Pavlo − Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Zhytomyr National Agro-Ecological University (Ukraine)
Tovkanets Hanna − Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Mukachevo State University (Ukraine)
Tovkanets Oksana − Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Shandor Fedir − Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Szempruch Jolanta − Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Jan Kochanowski University in Kielce (Poland)
Shyshenko Inna − Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, A.S.Makarenko Sumy State Pedagogical University (Ukraine)

Reviewers:

Lőrincz Marianna − Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Meshko Halyna − Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Certificate of the print media state registration
Certificate of the print media state registration Series KV № 7972 dated by October 9, 2003

Certificate of state registration of publishers, manufacturers, and distributors of publishing products Series 3m №32 dated by 31 May 2006

Founder and publisher:
Uzhhorod National University, Ukraine, 88000, Uzhhorod, Narodna square, 3. Publishing House Goverla: Kapitulna str., 18; e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Editorial address:
88017, Uzhhorod, Universitetska str., 14, Faculty of Social Sciences, room 218, e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua
Website: http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua

The journal is being published twice a year since March 1998.

Based on the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 886 of 02.07.2020 (Annex 4) the collection is included in the List of scientific professional publications of Ukraine category «B» in the field of pedagogical sciences (011 − Educational, pedagogical sciences; 012 − Preschool education; 013 − Primary education, 014 − Secondary education (by subject specialties), 015 − Professional education (by specializations), 016 − Special education, 231 − Social work).

The journal is registered in scientometric databases, repositories and search engines: Google Scholar (the USA); National Library of Ukraine named after Vernadsky (Ukraine); INDEX Copernicus − 90.83 (Poland)

Recommended for publication by the Scientific Council of Uzhhorod National University, record № 3 from October 21, 2021

UDC 371; 378; 364
Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work. 2021. Issue 2 (49). 248 p.

© Uzhhorod National University, 2021

ЗМІСТ

Абільтарова Ельвіза.
ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ 11

Адамович Ірина, Кулініч Олена.
МЕТОДИЧНА РОБОТА В ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ....16

Бартош Олена.
ФАКТОРИ РИЗИКУ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ....20

Бриндіков Юрій.
ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІВЕКТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНИХСЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ЯК СУБ'ЄКТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ 24

Булеза Богдана.
ПОЛІТИКА ПРЕВЕНТИВНОЇ РОБОТИ З НЕПОВНОІТНІМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ВЖИВАННЯ НАРКОТИКІВ, В США 29

Бутенко Надія.
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ ТИПАМИ СІМЕЙНИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ДИТЯЧУ ІНВАЛІДНІСТЬ....33

Гніда Тетяна.
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ З ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 38

Гораш Катерина.
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ....42

Гуменюк Василь.
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ МЕДИЦИНИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ 47

Дроздова Вероніка, Рудніцька Катерина.
СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ 51

Ковальчук Ірина, Марчук Сергій, Чемерис Ірина.
ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ 57

Козубовська Ірина, Палкуш Віталія, Товканець Оксана.
РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ОСВІТИ В США 62

Кондор Дарина, Юрченко Наталія.
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНФОРМАТИКИ ТА МАТЕМАТИКИ В ШКОЛІ НА РАННЬОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ....66

Кононович Дар'я,
СУТНІСТЬ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕСТРУКТИВНОГО ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА НА УЧНІВСЬКУ МОЛОДЬ....71

Лапшина Ольга, Дорофєєва Олена.
ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЛІНГВІСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ 75

Леврінц Маріанна.
ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УНІВЕРСИТЕТАХ США 79

Левченко Наталія.
«МОЛОДЬ» ТА «МОЛОДІЖНА РОБОТА»: СМИСЛОВЕ НАПОВНЕННЯ ПОНЯТЬ....85

Леонтьєва Інна.
ІННОВАЦІЙНІСТЬ – CONDITIO SINE QUA NON РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ? 92

Литвинова Світлана.
ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ І СЕРВІСІВ ХМАРО ОРІЄНТОВАНИХ СИСТЕМ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ І ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ: АСПЕКТ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ....97

Мешко Галина, Мешко Олександр.
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ 103

Мосіюк Олександр.
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ РОБОТІ ІЗ СИСТЕМОЮ КОНТРОЛЮ ВЕРСІЙ GIT 107

Мусієнко Олена, Чопик Роман, Кізло Наталія.
ВИЗНАЧЕННЯ АКТИВНОСТІ РЕФЛЕКСОГЕННИХ ЗОН ТІЛА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СТАТИЧНОЇ ВПРАВИ ХАТХА-ЙОГИ (ДГАНУРАСАНА) 111

Нестеренко Інна.
СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 116

Нікітіна Віра.
СОЦІАЛЬНА ВРАЗЛИВІСТЬ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЯК ПІДСТАВА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З НИМИ 120

Олефіренко Надія, Носова Вікторія.
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ УЧАСНИКІВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ STEM-ПРОЄКТІВ 124

Опачко Магдалина, Козловська Ірина, Ключковська Ірина.
РЕАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ШКОЛИ 129

Павлик Надія, Сейко Наталія, Ситняківська Світлана.
СТУДЕНТСЬКІ ФАНДРЕЙЗИНГОВІ ПРОЕКТИ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ 135

Палько Тетяна.
БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК – ШЛЯХ САМОРЕФЕРЕНЦІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПЕДАГОГА 140

Петечук Аріадна.
ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКАРПАТТЯ В 1919-1938 РОКАХ 145

Петришина Ольга, Сокол Мар'яна, Розлуцька Галина.
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ 151

Петрочко Жанна, Датченко Наталія.
СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАМОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ 155

Петрочко Жанна, Пєтушкова Лариса.
НОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ СІМЕЙ ДО ДОГЛЯДУ ТА ВИХОВАННЯ ВЛАШТОВАНИХ/УСИНОВЛЕНИХ ДІТЕЙ 160

Пуйо Ольга.
ФЕНОМЕН ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ 165

Райковська Галина, Шостачук Андрій.
ПРОЕКТУВАННЯ ЗМІСТУ ГРАФІЧНИХ ЗНАНЬ В СЕРЕДОВИЩІ CAD СИСТЕМ 169

Розман Ірина.
ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В «ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ У СТАРШІЙ ШКОЛІ» 174

Сігетій Ігор.
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ЗАСІБ РОЗВ'ЯЗАННЯ ОСВІТНІХ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ 178

Синякова Віра.
ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї 182

Сімсіт Інна.
СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВЗАЄМИН ПІДЛІТКІВ 187

Скіпальська Галина, Лях Тетяна, Клішевич Наталія.
АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНИХ ПРАКТИК ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19 192

Смагіна Таїса.
ДЕОНТОЛОГІЧНИЙ СКЛАДНИК ОЦІНЮВАЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНІСТІ ПЕДАГОГА 198

УДК 364.63-027.553:343.8]:616.98-036.22COVID-19
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.49.192-197

Скіпальська Галина Богданівна
виконавчий директор
Міжнародний благодійний фонд «Українська фундація громадського здоров'я»
м.Київ, Україна
Halyna.Skipalska@healthright.org
http://orcid.org/0000-0002-5215-5480

Лях Тетяна Леонідівна
кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Інститут людини, Київський університет імені Бориса Грінченка
м.Київ, Україна
t.liakh@kubg.edu.ua
http://orcid.org/0000-0002-8807-0497

Клішевич Наталія Анатоліївна
кандидат педагогічних наук, доцент
директор Інституту людини
Київський університет імені Бориса Грінченка, м.Київ, Україна
n.klishevych@kubg.edu.ua
http://orcid.org/0000-0002-5611-6454

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНИХ ПРАКТИК ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Анотація. Актуальність проблеми спричинена зростанням випадків домашнього насильства в період карантинних обмежень під час пандемії COVID-19, введених урядами різних країн світу. Серед них: закриття (lockdown), обмеження контактів та пересування. Вони спрямовані на сповільнення поширення COVID-19. Фінансова незахищеність, підвищений стрес через зміну типової щоденної поведінки та соціальну ізоляцію, можливість зловмисників контролювати своїх жертв у повсякденному житті протягом тривалого часу призводять до посилення агресії та збільшення випадків домашнього насильства. Міжнародне співтовариство визнає домашнє насильство одним із найпоширеніших порушень прав і свобод людини – жінок, чоловіків, літніх людей, дітей. Майже всюди в світі органи державної влади та різноманітні неурядові організації займаються вирішенням цієї проблеми, виявляючи її латентність і складність, а також – недосконалість законодавства, покликаного запобігати таким порушенням. Метою статті є аналіз світового досвіду протидії домашньому насильству в умовах пандемії, адже вивчення такого досвіду може стати в нагоді українському суспільству при розробці власних програм протидії домашньому насильству в умовах пандемії COVID-19. З огляду на конкретизацію завдань у дослідженні використано теоретичний аналіз наукової літератури та іноземних інтернет-джерел, що дав змогу з'ясувати особливості протидії домашньому насильству у різних країнах світу під час пандемії COVID-19. Проведений авторами статті аналіз практик протидії домашньому насильству в Канаді, Швеції, Чеській Республіці Молдові та Білорусі дозволив визначити ключові заходи, здійснені урядами та провідними організаціями цих країн. Виокремлені практики стимулюють до критичної оцінки, більш глибокого вивчення та розгляду можливості впровадження найкращих з них в Україні.

Ключові слова: насильство; домашнє насильство; протидія домашньому насильству; права людини; COVID-19.

Вступ. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я [1] ще до початку пандемії, спричиненою вірусом COVID-19, кожна третя жінка у світі піддавалася сексуальному та фізичному насильству, зокрема, з боку свого партнера, хоча би, один раз у житті. 18% жінок віком від 19-49 років піддавалася сексуальному та фізичному насильству з боку партнерів за останні 12 місяців. Теперішня ситуація із коронавірусом значно поглибила цю проблему. Наприклад, у Франції кількість звернень на «гарячу лінію» щодо насильства збільшилося на 30% [2] з початку прийняття дій щодо «соціального дистанціювання», з 17 березня 2020 року. Схожа статистика й на Кіпрі – 30%, у Сінгапурі – 33%.

Прогнози свідчать, що додаткові три місяці самоізоляції збільшують кількість жертв насильства на 20% по всьому світу, або до 15 мільйони випадків, а також до 31 мільйон випадків насильства при подовженні самоізоляції до 6 місяців, 45 мільйонів – при 9 місяцях і 61 мільйон, якщо період ізоляції в умовах пандемії становитиме один рік [3]. Ці прогнози є загальносвітовими (193 країни-члени Організації Об'єднаних Націй) і пояснюють високий рівень недооцінки проявів насильства за ознакою статі.

Ресурси для підтримки, консультування та допомоги після зґвалтування під час пандемії також обмежені. Ситуація погіршується тим, що за статистикою менше 40% жінок у світі, що потерпають від насильства, звертаються по допомогу до спеціальних служб та менше 10% з тих, що звертаються за такою допомогою, комунікують такі випадки з поліцією. Крім того, в умовах карантинних обмежень жінкам важче зробити певні кроки для оприлюднення акту насилля [4].

Для відстеження заходів урядів країн світу щодо подолання кризи COVID-19 та протидії її наслідків, зокрема, щодо економічного, соціального забезпечення жінок та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, Програмою з розвитку ООН був створений інструмент – COVID-19 Global Gender Response Tracker [5].

Дані, аналіз та статистика з COVID-19 Global Gender Response Tracker свідчать про те, що в кожній 5 з 206 проаналізованих країн, або в 42 країнах

© Скіпальська Г. Б., Лях Т. Л., Клішевич Н. А.

світу, відсутні гендерно-чутливі заходи реагування на пандемію. І лише 25 країн запровадили заходи, спрямовані на боротьбу з насильством щодо жінок та дівчат, підтримку безоплатного догляду та зміцнення економічної безпеки жінок [6]. Насамперед, це служби довіри, притулки або юридична підтримка для протидії сплеску насильства, грошові перекази, безпосередньо спрямовані на економічну підтримку жінок, або послуги по догляду за дітьми та оплачувані лікарняні.

У 135 країнах з усіх проаналізованих визначено 704 заходи щодо запобігання та/або реагування на насильство щодо жінок та дівчат. З них, 63% зосередилися на зміцненні основних послуг, таких, як притулки, служби довіри та інші механізми підтримки. Проте, лише 48 країн із 206 проаналізованих, розглядали послуги, спрямовані на боротьбу з насильством щодо жінок та дівчат, як невід'ємну частину своїх національних та місцевих планів реагування на COVID-19, водночас, дуже мало адекватно фінансували ці заходи. Зокрема, зазначається і досвід України. Мова йде, насамперед, про кампанію, започатковану МВС України ##ДійПротиНасильства, урядову гарячу лінію «15-47» та низки тематичних тренінгів для співробітників Національної поліції України [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему домашнього насильства та насильства за ознакою статі розкривали у своїх роботах багато вчених та експертів, а саме: Н. Ахтирська, В. Бондаровська, А. Блага, Г. Христова, О. Ковальова, Н. Федорович, Г. Скіпальська, О. Кочемировська, А. Лабунь, Т. Кульбачка, Т. Журавель, К. Левченко, О. Мартиненко, Т. Цюман, І. Дроздова, Л. Мельник, Н. Цвєткова, І. Семенко, К. Пуха, К. Новохатня та ін.

Соціологічні дослідження домашнього насильства проводились такими вітчизняними вченими та експертами, як: Т. Марценюк, М. Коновалова, Т. Матусевич, Т. Приходько, Т. Садикова, О. Веселовська, А. Ляднєва-Ірлік, Л. Кобилянська, С. Павлиш.

Насильство щодо дітей та питання профілактики насильства досліджувалась такими вченими, як: Ю. Аносова, В. Байдик, І. Бандурка, О. Возіянова, О. Кочемировська, Т. Кульбачка, М. Легенька, Т. Лях, М. Матвійчук, Л. Мельник, О. Нагула, Ж. Петрочко, В. Поуль, К. Пуха, Т. Спіріна, К. Черепаха, О. Швед, Т. Цюман та ін.

Питання сексуального насильства щодо дітей, комерційної сексуальної експлуатації дітей і молоді у 6 країнах Центральної і Східної Європи: Болгарії, Латвії, Литві, Молдові, Польщі та Україні представлені такими міжнародними експертами, як: Д. Журковска, Д. Сімботяну, Р. Кореччі-Мокану, А. Сочірка, О. Шевченко, В. Адэскаліца, Т. Катана, К. Філат, Д. Кебернеак та інші.

Над вивченням питання правових основ попередження насильства, поняття заходів із попередження домашнього насильства працювали А. Блага, Г. Христова, О. Ковальова, І. Дроздова, І. Басиста, В. Брижик, Д. Заброда, А. Лабунь та інші.

Питання домашнього насильства під час пандемії COVID-19, ризики зростання, захист прав постраждалих під час пандемії та рекомендації надавали такі ООН структури як: Фонд народонаселення ООН в Україні, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), ООН ЖІНКИ (UN Women Ukraine) та вітчизняні – Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем», МБФ «Українська фундація громадського здоров'я», дослідники О. Кисильова, Г. Скіпальська.

Мета статті – узагальнити досвід протидії домашньому насильству в Канаді, Швеції, Чеській Республіці, Молдові та Білорусі під час пандемії COVID-19. **Методи дослідження:** З огляду на конкретизацію завдань у дослідженні використано теоретичний аналіз наукової літератури та інтернет-джерел, що дав змогу з'ясувати особливості протидії домашньому насильству у різних країнах світу під час пандемії COVID-19.

Виклад основного матеріалу. Згідно Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» *домашнє насильство* – це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [7].

Розглянемо досвід різних країн світу щодо протидії домашньому насильству в період пандемії COVID-19.

Канада. Пандемія COVID-19 створила безпрецедентні виклики для тих, хто зазнає гендерного насильства, та організацій різних форм власності, які надають їм підтримку та послуги [8]. Для підтримки найбільш вразливих груп чоловіків та жінок, Уряд Канади оголосив про надзвичайне фінансування таких організацій – з травня 2020 року було надано майже 150 млн доларів на додаткове фінансування [9]. Серед інших заходів протидії та запобігання домашньому насильству в умовах пандемії можна визначити: продовження роботи судів по справах щодо домашнього насильства онлайн, надання захисту та правової допомоги онлайн [10]; безперервне функціонування притулків у більшості провінцій і територій Канади упродовж усіх карантинних обмежень в умовах пандемії; місцева влада провінції Юкон надала безкоштовні мобільні телефони, оснащені інтернетом та проплаченими послугами зв'язку на 4 місяці жінкам, які в зоні ризику від домашнього насилля з метою безперервного доступу до підтримки та допомоги [11]; місцева влада провінції Онтаріо затвердила наказ, який дозволив добровільно передислокувати доступних працівників шкільної освіти в загальні установи догляду під час пандемії COVID-19, включаючи притулки для жінок [12]; жінки, трансгендери та небінарні особи, які зазнають насильства, були звільнені від необхідності додержуватися заходів соціального дистанціювання [10]. В Канаді під такими заходами розуміють заходи, що застосовуються для мінімізації тісного контакту з іншими людьми в громаді, і включають: карантин та самоізоляцію на індивідуальному рівні, уникнення скупчення людей, скасування масових зборів тощо [13].

Швеція. Швеція регулярно посідає провідні позиції в міжнародних рейтингах гендерної рівності за багатьма показниками, а також має прогресивні норми та позиції в цій сфері. Що стосується ситуації, пов'язаної із пандемією COVID-19, то Швеція й досі не запровадила карантинний lockdown із відповідними обмеженнями. Серед заходів, спрямованих на протидію домашньому насильству можна виокремити наступні: з метою запобігання насильству чоловіків над жінками, до спалаху COVID-19 було розпочато пілотний проєкт, що складається з національної телефонної лінії довіри для чоловіків, які ризикують скривдити членів сім'ї. Ця телефонна лінія пілотного проєкту продовжила години роботи під час спалаху COVID-19 [14]; уряд доручив шведському агентству

з питань гендерної рівності визначити та розробити ефективні методи комунікації з жертвами насильства. Розроблені методи мусять бути адаптовані до діяльності муніципалітетів. Було надано понад 1,8 мільйона шведських крон (приблизно 700 000 євро) на 2020 рік для виконання завдання; уряд коштом додаткового фінансування зміцнив громадянське суспільство в їх роботі по боротьбі з насильством щодо жінок, дітей та ЛГБТ-осіб із боку насильницьких партнерів або батьків (100 мільйонів шведських крон (приблизно 9 мільйонів євро) було розподілено серед організацій громадянського суспільства) [15]; національна телефонна лінія допомоги для жінок, яким загрожує насильство, зазвичай працює щодня цілодобово. Так залишилось і під час спалаху COVID-19.

Чеська Республіка. Чеська Республіка, як і більшість європейський країн, була швидко охоплена пандемію, саме тому й карантинні заходи були запроваджені одразу. Питання домашнього насильства для цієї країни є знайомим та актуальним. Адже за даними Євростату, Чеська Республіка має один із найвищих у Європі показників жінок і дівчат, убитих партнером, колишнім партнером або членом сім'ї [16]. З метою запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статті в умовах пандемії COVID-19 в Чеській Республіці забезпечено впровадження таких заходів: мережа центрів (26 центрів) для постраждалих від домашнього насильства із широким спектром послуг – від юридичних консультацій та адвокатської діяльності до житла та працевлаштування; 3 спеціалізовані притулки для жінок, які стали жертвами домашнього насильства; інформаційні кампанії, які через розповсюдження матеріалів урядовими соціальними медіа та іншими зручними канали зв'язку сповіщають постраждалих про наявні служби підтримки; персонал доставки чеської пошти навчений розпізнаванню ознак домашнього насильства, спілкуванню з постраждалими та пропонуванню допомоги, як такий, що в умовах карантину має найбільшу кількість контактів із населенням країни [17]; забезпечено онлайн консультування для жінок, які пережили домашнє насильство, як альтернативу особистим зустрічам; Комітетом із питань запобігання домашньому насильству та гендерному насильству видано набір рекомендацій різним центральним органам виконавчої влади щодо обов'язкового регулярного контактування з жертвами домашнього насильства в сім'ях, де діти перебувають в зоні ризику, зберігання конфіденційності адресу притулку, інформування широкої громадськості про організації, які пропонують допомогу постраждалим, та забезпечення оперативної допомоги тим, хто вирішив просити притулку або соціального житла [18]; забезпечено цілодобове функціонування «гарячої лінії» для постраждалих від домашнього насильства в умовах карантину; Уряд Чехії разом із неурядовим організаціями забезпечив функціонування мобільного додатку – «Яскраве небо», який може допомогти постраждалим від домашнього насильства оцінити своє становище, запропонувати поради, зберегти докази про випадки насильства та зв'язати постраждалих із відповідними організаціями або поліцією [19].

Польща. У Польщі боротьба із домашнім насильством та насильством за ознакою статі під час пандемії відбувалася на тлі широких протестів по всій території країни щодо заборони абортів, а також на тлі рішення Уряду країни щодо виходу зі Стамбульської конвенції – Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству. Ініціатори виходу зі вище згаданої Конвенції зазначають, що вона містить елементи, що суперечать традиційному устрою Польщі [20]. Серед заходів, прийнятих Урядом Польщі щодо боротьби з проявами домашнього насильства, можна виокремити такі: налагоджена робота численних місцевих та національних служб довіри для тих, хто пережив насильство. Одна з таких ліній довіри є безкоштовною та цілодобовою, де в певні дні консультації можна отримати англійською та російською мовами; за ініціативою Міністерства у справах сім'ї, праці та соціальної політики посилено контроль над реагуванням на всі ситуації насильства в сім'ї, збільшено частоту різних форм контактів із сім'ями, на які нещодавно поширювалися заходи допомоги. Крім того, сім'ї щодо яких розпочато процедуру «Блакитна карта» – зокрема, унаслідок насильства над дітьми, – надано додаткову охорону та контроль [21]; поширено Інструкцію про спосіб організації роботи підрозділів, що надають притулок, таких як: спеціалізовані центри підтримки жертв насильства в сім'ї, центри кризисного втручання, будинки для матерів із неповнолітніми дітьми та вагітних жінки, центри кризисного втручання, центри підтримки, що надають цілодобову допомогу, у зв'язку з поширенням вірусу COVID-19; забезпечено роботу мережі притулків для тих, хто пережив насильство в сім'ї, наприклад: спеціалізовані центри підтримки жертв насильства в сім'ї, центри кризового втручання, будинки для матерів із неповнолітніми дітьми та вагітних жінок; розповсюджено інформацію про безкоштовний додаток Twój Parasol («Твоя парасолька») для тих, хто пережив насильство в сім'ї. Додаток дозволяє звертатися по допомогу, швидко набирати екстрений номер телефону, отримувати юридичну консультацію [22]; місцевій владі (воєводствам) було доручено створення баз даних із надання допомоги особам, які зазнають насильства в сім'ї, на місцевому рівні: бази даних про поточну діяльність установ, що надають притулок жертвам насильства в сім'ї в даному воєводстві, зокрема, інформація про те, чи розробили ці заклади внутрішні процедури для забезпечення безпеки, пов'язаної з розповсюдженням вірусу COVID-19; бази даних щодо спеціалізованих консультацій (насамперед, психологічних та юридичних), що пропонуються жертвам насильства, зокрема, за допомогою віддалених засобів зв'язку, тобто за допомогою телефону або електронної пошти.

Молдова. Молдова найближчий та найменший сусід України, проте, й там, за даними місцевої статистики, кількість випадків домашнього насильства в умовах пандемії упродовж перших місяців карантинних заходів збільшилась на 30%. Громадські організації наголошують на труднощах з отриманням допомоги, порад та підтримки, насамперед, у сільській місцевості, де в умовах карантину було важко знайти поліцейського або прімара (місцевого голову) [23]. Крім того, Молдова досі не ратифікувала Стамбульську конвенцію, що залишає місцеве законодавство щодо домашнього насильства та насильства за ознакою статі поза межами міжнародних стандартів [24]. Урядом Молдови були проведені лише 2 заходи із запобігання домашнього насильства та насильства за ознакою статі: розповсюджені комунікаційні матеріали щодо послуг із відповідними контактами, що надаються жертвам домашнього насильства; проводиться оцінка насильства проти жінок шляхом збирання даних та інформації про потреби жертв під час та після закінчення надзвичайного стану, а також оцінку реакції системи на випадки гендерного насильства під час пандемії COVID-19 [25].

Білорусь. Білорусь запровадила декілька заходів допомоги в умовах пандемії, проте вони здебільшого зосереджені на соціальній та економічній допомо-

зі. Це, насамперед, пов'язано з тим, що карантин не був запроваджений у країні. Продовжує працювати загальнонаціональна «гаряча лінія» для осіб, що постраждали від домашнього насильства, яка спрямована на надання екстреної психологічної, соціальної, правової допомоги таким особам. Місцеві правоохоронні органи звітують про те, що збільшення злочинів у сфері сімейно-побутових відносин у міністерстві не зафіксовано, хоча активісти відзначають зменшення звернень жінок до правоохоронних органів власне через масові політичні протести та насильство з боку правоохоронних органів, що вплинуло на довіру постраждалих. Соціальні центри та притулки для жінок продовжують роботу у звичайному режимі [26].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Режим соціальних дистанціювання та ізоляції, введений у багатьох країнах світу для уповільнення поширення пандемії COVID-19, та спричинені ним стреси й емоційне вигорання, повний перехід в онлайн, втрата бізнесу, фінансова криза, часті конфлікти – посилили масштаби домашнього насильства. Проведений авторами статті аналіз практик протидії домашньому насильству в Канаді, Швеції, Чеській Республіці Молдові та Білорусі дозволив визначити ключові заходи, здійснені урядами та провідними організаціями цих країн. Виокремлені практики стимулюють до критичної оцінки, більш глибокого вивчення та розгляду можливості впровадження найкращих з них в Україні. Подальшого вивчення потребує аналіз дієвих практик протидії домашньому насильству в Україні на різних рівнях: від національного – до місцевого. Також існує потреба у перегляді функцій членів міждисциплінарних команд та окресленні ролі міжвідомчої взаємодії у веденні окремих випадків, пов'язаних із домашнім насильствам.

Список використаної літератури

1. Devastatingly pervasive: 1 in 3 women globally experience violence. *WHO*. URL: https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3-women-globally-experience-violence (дата звернення: 08.04.2021).
2. Domestic violence cases jump 30% during lockdown in France. *Euronews*. URL: https://www.euronews.com/2020/03/28/domestic-violence-cases-jump-30-during-lockdown-in-france (дата звернення: 08.04.2021).
3. Global Humanitarian Response Plan: COVID-19 (April – December 2020) GHRP July Update [EN/AR] − World. *ReliefWeb*. URL: https://reliefweb.int/report/world/global-humanitarian-response-plan-covid-19-april-december-2020-ghrp-july-update-enar (дата звернення: 08.04.2021).
4. Violence against women and girls: the shadow pandemic. *UN Women*. URL: https://www.unwomen.org/en/news/stories/2020/4/statement-ed-phumzile-violence-against-women-during-pandemic (дата звернення: 08.04.2021).
5. COVID-19 Global Gender Response Tracker. *UNDP Covid-19 Data Futures Platform*. URL: https://data.undp.org/gendertracker (дата звернення: 08.04.2021).
6. Most countries failing to protect women from COVID-19 economic and social fallout. *UN News*. URL: https://news.un.org/en/story/2020/09/1073982 (дата звернення: 08.04.2021).
7. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text (дата звернення: 15.10.2020)
8. Supporting women and children experiencing violence during COVID-19 - Women and Gender Equality Canada. *Page d'accueil de Condition féminine Canada*. URL: https://cfc-swc.gc.ca/fun-fin/shelters-refuges-en.html#organizations (дата звернення: 08.04.2021).
9. Supporting women and children experiencing violence during COVID-19 - Women and Gender Equality Canada. *Page d'accueil de Condition féminine Canada*. URL: https://cfc-swc.gc.ca/fun-fin/shelters-refuges-en.html (дата звернення: 08.04.2021).
10. Canada. *Submission to the un special rapporteur on violence against women on Covid-19 and the increase of domestic violence against women*. London: Amnesty International, 2020. 16 p.
11. Government of Yukon provides phones to vulnerable women during COVID-19 pandemic. *Government of Yukon*. URL: https://yukon.ca/en/news/government-yukon-provides-phones-vulnerable-women-during-covid-19-pandemic (дата звернення: 08.04.2021).
12. Ontario Newsroom. Salle de presse de l'Ontario. URL: https://news.ontario.ca/en/release/56901/ontario-enables-school-board-employees-to-be-voluntarily-redeployed-to-congregate-care-settings (дата звернення: 08.04.2021).
13. Walter C. Here's how «social distancing» is defined by the Government of Canada | News. *Daily Hive Vancouver: Latest Stories in Vancity*. URL: https://dailyhive.com/vancouver/social-distancing-definition-government-canada-coronavirus (дата звернення: 08.04.2021).
14. Promoting and protecting women's rights at national level. *Gender Equality*. URL: https://www.coe.int/en/web/genderequality/promoting-and-protecting-women-s-rights#%7B"63001324":[39]%7D (дата звернення: 08.04.2021).
15. UN General Assembly 75th session (2020). How we work: Intergovernmental support: Major resolutions: General Assembly. *UN Women*. URL: https://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/general-assembly/ga75-2020 (дата звернення: 08.04.2021).
16. Combating Violence Against Women in the Czech Republic: Beyond the Coronavirus. *Brno Daily*. URL: https://brnodaily.com/2020/05/31/brno-daily-recommends/combating-violence-against-women-in-the-czech-republic-beyond-the-coronavirus/ (дата звернення: 08.04.2021).
17. Ženy v problémech v čase koronaviru. *ROSA Centrum*. URL: https://www.rosacentrum.cz/zeny-v-problemech-v-case-koronaviru (дата звернення: 08.04.2021).
18. *Průvodce*. URL: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Doporuceni_Vyboru_pro_prevenci_domaciho_nasili_a_nasili_na_zenach.pdf/808ceffd-e446-c4dd-f96c-807ae18c831e (дата звернення: 08.04.2021).
19. Domácí násilí. URL: https://www.domacinasili.cz (дата звернення: 08.04.2021).
20. Schaart E. Poland to withdraw from treaty on violence against women. *POLITICO*. URL: https://www.politico.eu/article/poland-to-withdraw-from-istanbul-convention-treaty-on-violence-against-women/ (дата звернення: 08.04.2021).
21. Promoting and protecting women's rights at national level. *Gender Equality*. URL: https://www.coe.int/en/web/genderequality/promoting-and-protecting-women-s-rights#%7B"63001324":[31]%7D (дата звернення: 08.04.2021).
22. Mobile application for people experiencing domestic violence. *Your Umbrella*. URL: https://twojparasol.com/?page_id=145&lang=en (дата звернення: 08.04.2021).
23. Новый повод: на фоне пандемии в молдавских семьях растет насилие. *Sputnik Молдова*. URL: https://ru.sputnik.md/society/20200705/30777845/bet-znachit-ne-lyubit-na-fone-pandemii-v-moldavskikh-semyakh-rastet-nasilie.html (дата звернення: 08.04.2021).
24. The Republic of Moldova should ratify the Istanbul Convention, improve its response to hate speech and advance access to quality healthcare, affordable housing and social inclusion for all. *Council of Europe*. URL: https://search.coe.int/directorate_of_communications/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016809ec9ef (дата звернення: 08.04.2021).
25. COVID-19: Moldova has two measures in place to protect women against violence and should tackle more social and economic impacts, UNDP-UN Women tracker shows. *United Nations Moldova*. URL: https://moldova.un.org/en/93109-covid-19-moldova-has-two-measures-place-protect-women-against-violence-and-should-tackle-more (дата звернення: 08.04.2021).
26. Песенко А. *Пандемия и домашнее насилие. что происходит в Беларуси?* URL: https://www.genderperspectives.by/novosti/637-pandemiya-i-domashnee-nasilie-chto-proiskhodit-v-belarusi (дата звернення: 08.04.2021).

References

1. *Devastatingly pervasive: 1 in 3 women globally experience violence*. WHO | World Health Organization. https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3-women-globally-experience-violence
2. *Domestic violence cases jump 30% during lockdown in France*. Euronews. https://www.euronews.com/2020/03/28/domestic-violence-cases-jump-30-during-lockdown-in-france
3. *Global Humanitarian Response Plan: COVID-19 (April – December 2020) GHRP July Update [EN/AR] − World*. ReliefWeb. https://reliefweb.int/report/world/global-humanitarian-response-plan-covid-19-april-december-2020-ghrp-july-update-enar
4. *Violence against women and girls: the shadow pandemic*. UN Women. https://www.unwomen.org/en/news/stories/2020/4/statement-ed-phumzile-violence-against-women-during-pandemic
5. *COVID-19 Global Gender Response Tracker*. UNDP Covid-19 Data Futures Platform. https://data.undp.org/gendertracker/
6. *Most countries failing to protect women from COVID-19 economic and social fallout*. UN News. https://news.un.org/en/story/2020/09/1073982
7. Pro zapobihannya ta protydiyu domashn′omu nasyl′stvu: Zakon Ukrayiny [Law of Ukraine on prevention and combatting the domestic violence] vid 07.12.2017 p. № 2229-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text [in Ukrainian]
8. *Supporting women and children experiencing violence during COVID-19 - Women and Gender Equality Canada*. Page d'accueil de Condition féminine Canada | Status of Women Canada Web Welcome Page. https://cfc-swc.gc.ca/fun-fin/shelters-refuges-en.html#organizations
9. *Supporting women and children experiencing violence during COVID-19 - Women and Gender Equality Canada*. https://cfc-swc.gc.ca/fun-fin/shelters-refuges-en.html
10. *Canada. Submission to the un special rapporteur on violence against women on covid-19 and the increase of domestic violence against women*. (2020). Amnesty International. https://www.amnesty.org/download/Documents/AMR2026062020ENGLISH.pdf
11. *Government of Yukon provides phones to vulnerable women during COVID-19 pandemic | Government of Yukon*. https://yukon.ca/en/news/government-yukon-provides-phones-vulnerable-women-during-covid-19-pandemic
12. *Ontario Newsroom | Salle de presse de l'Ontario*. https://news.ontario.ca/en/release/56901/ontario-enables-school-board-employees-to-be-voluntarily-redeployed-to-congregate-care-settings
13. Walter, C. (2020). *Here's how 'social distancing' is defined by the Government of Canada*. Daily Hive Vancouver: Latest Stories in Vancity. https://dailyhive.com/vancouver/social-distancing-definition-government-canada-coronavirus
14. *Promoting and protecting women's rights at national level*. Gender Equality. https://www.coe.int/en/web/genderequality/promoting-and-protecting-women-s-rights#%7B"63001324":[39]%7D
15. UN General Assembly 75th session (2020) | *How we work: Intergovernmental support: Major resolutions: General Assembly.* UN Women. https://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/general-assembly/ga75-2020
16. *Combating Violence Against Women in the Czech Republic: Beyond the Coronavirus*. Brno Daily. https://brnodaily.com/2020/05/31/brno-daily-recommends/combating-violence-against-women-in-the-czech-republic-beyond-the-coronavirus/
17. Ženy v problémech v čase koronaviru | ROSA Centrum. ROSA Centrum. https://www.rosacentrum.cz/zeny-v-problemech-v-case-koronaviru/ [in Czech]
18. Průvodce. https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Doporuceni_Vyboru_pro_prevenci_domaciho_nasili_a_nasili_na_zenach.pdf/808ceffd-e446-c4dd-f96c-807ae18c831e [in Czech]
19. *Domácí násilí* [Domestic violence]. https://www.domacinasili.cz [in Czech]
20. Schaart, E. (2020). *Poland to withdraw from treaty on violence against women*. POLITICO. https://www.politico.eu/article/poland-to-withdraw-from-istanbul-convention-treaty-on-violence-against-women/
21. *Promoting and protecting women's rights at national level*. Gender Equality. https://www.coe.int/en/web/genderequality/promoting-and-protecting-women-s-rights#%7B"63001324":[31]%7D
22. *Mobile application for people experiencing domestic violence*. Your Umbrella. https://twojparasol.com/?page_id=145&lang=en
23. Novyy povod: na fone pandemii v moldavskikh sem'yakh rastet nasiliye [A new reason: against the background of the pandemic, violence is growing in Moldovan families]. Sputnik Moldova. https://ru.sputnik.md/society/20200705/30777845/bet-znachit-ne-lyubit-na-fone-pandemii-v-moldavskikh-semyakh-rastet-nasilie.html. [in Russian]
24. *The Republic of Moldova should ratify the Istanbul Convention, improve its response to hate speech and advance access to quality healthcare, affordable housing and social inclusion for all*. (2020). Council of Europe. https://search.coe.int/directorate_of_communications/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016809ec9ef
25. *COVID-19: Moldova has two measures in place to protect women against violence and should tackle more social and economic impacts, UNDP-UN Women tracker shows*. (2020). United Nations Moldova. https://moldova.un.org/en/93109-covid-19-moldova-has-two-measures-place-protect-women-against-violence-and-should-tackle-more
26. Pesenko, A. (2020). *Pandemiya i domashneye nasiliye. Chto proiskhodit v Belarusi? Gendernyye perspektivy* [Pandemic and domestic violence. What is happening in Belarus?]. https://www.genderperspectives.by/novosti/637-pandemiya-i-domashnee-nasilie-chto-proiskhodit-v-belarusi

Стаття надійшла до редакції 15.04.2021 р.
Стаття прийнята до друку: 20.04.2021 р.

Skipalska Halyna
Executive Director
Ukrainian Foundation for Public Health, Kyiv, Ukraine

Liakh Tetiana
PhD in Pedagogy, Associate Professor
Head of Social Pedagogy and Social Work Department, Institute of Human Sciences
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

Klishevych Nataliia
PhD in Pedagogy, Associative Professor
Director of the Institute of Human Sciences
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

ANALYSIS OF INTERNATIONAL PRACTICES OF COMBATING DOMESTIC VIOLENCE DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Abstract. The relevance of the research topic is justified by the growing number of cases of domestic violence in the period of lockdown restrictions during the COVID-19 pandemic introduced by governments around the

world. These include: lockdown, restrictions on social contacts and mobility. They aim at slowing down the spread of COVID-19. Financial insecurity, increased stress due to changes in typical daily behavior and social isolation, possibility of perpetrators to control their victims in everyday life during long period of time have resulted in increased level of aggression and growing number of cases of domestic violence. The international community recognizes domestic violence as one of the most common violations of human rights and freedoms of women, men, the elderly persons, children. Almost everywhere in the world, governmental agencies and various civil society organizations consolidate their effort in order to address this problem, emphasizing its concealment and complexity, as well as gaps in legislation framework regulating prevention and combating such violations. This article analyzes the best international practices of addressing domestic violence during the pandemic, as study of these practices can be useful to Ukrainian society for developing its own programs to combat domestic violence in the context of the COVID-19 pandemic. Due to specific objectives of the research, a theoretical analysis of the scientific literature and foreign Internet sources was conducted to find out specific measures taken in different countries to address domestic violence during the COVID-19 pandemic. We analyzed practices of combating domestic violence in Canada, Sweden, the Czech Republic, Moldova, and Belarus and identified key actions taken by governments and leading civil society organizations in these countries. The selected practices encourage critical assessment, deeper study and consideration of implementing the best of them in Ukraine.

Key words: violence; domestic violence; combating domestic violence; human rights; COVID-19.

НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія

ПЕДАГОГІКА
СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Збірник наукових праць

Випуск 2 (49)

Комп'ютерна верстка *Тополянський С.І.*

Статті подані в авторській редакції

Здано до набору 23.10.2021. Підписано до друку 29.10.2021.
Формат 60х84. Папір офс. Гарнітура Times New Roman.
Друк різогр. Ум. друк. арк. .
Наклад 300 прим. Замовлення №
Віддруковано з готового оригінал–макета
Видавництво УжНУ «Говерла»
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників,
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія 3т №32 від 31 травня 2006 року